

**Μέγιστος όγκος
ρυθμιστικού διαλύματος**

Οι ασκήσεις που έχουν για ζητούμενο τον «μέγιστο όγκο ρυθμιστικού διαλύματος» λύνονται κατ' αρχάς σαν ασκήσεις **αναλογίας όγκου**. Αφού βρεθεί η αναλογία όγκου που πληροί τα δεδομένα τις εκφώνησης, **δοκιμάζουμε την πλήρη χρησιμοποίηση** κάθε διαλύματος ξεχωριστά, μιας που για να προκύψει ο μέγιστος δυνατός όγκος του τελικού διαλύματος θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί **εξ' ολοκλήρου** - τουλάχιστον - ένα από τα αρχικά διαλύματα.

Διαθέτουμε τα παρακάτω υδατικά διαλύματα :

Διάλυμα Δ₁ : διάλυμα όγκου 400 ml με συγκέντρωση 0,1 M σε NH₃.

Διάλυμα Δ₂ : διάλυμα όγκου 300 ml με συγκέντρωση 0,2 M σε NH₄Cl

Διάλυμα Δ₃ : διάλυμα όγκου 300 ml με συγκέντρωση 0,2 M σε HCl

Ποιος είναι ο μέγιστος όγκος ρυθμιστικού διαλύματος με pH=9 που μπορεί να προκύψει από την ανάμιξη των διαλυμάτων :

$$\Delta_1 + \Delta_2 \quad \parallel \quad \Delta_1 + \Delta_3$$

Δίνεται : $K_{b(NH_3)} = 10^{-5}$
 $K_w = 10^{-14}$

Όλα τα διαλύματα είναι υδατικά και έχουν θερμοκρασία 25°C.

Τα δεδομένα του προβλήματος επιτρέπουν τις γνωστές προσεγγίσεις

Έστω χρησιμοποιούμε:

V₁ l από το διάλυμα Δ₁ και

V₂ l από το διάλυμα Δ₂

Νέες συγκεντρώσεις :

$$\left. \begin{aligned} C_{NH_3} &= \frac{0,1 \cdot V_1}{V_1 + V_2} = C_1 \\ C_{NH_4Cl} &= \frac{0,2 \cdot V_2}{V_1 + V_2} = C_2 \end{aligned} \right\} (1)$$

(M)	NH ₃ + H ₂ O ⇌ NH ₄ ⁺ + OH ⁻		
αρχ	C ₁		
μεν	C ₁ - x	x	x

(M)	NH ₄ Cl → NH ₄ ⁺ + Cl ⁻		
αρχ	C ₂		
μεν	-	C ₂	C ₂

[NH₄⁺]_{ολ} = x + C₂ = C₂ (ρυθμιστικό δ/μα)

pH=9 ⇒ pOH=5 ⇒ [OH⁻]_{ολ} = x = 10⁻⁵

Έστω χρησιμοποιούμε:

V₁ l από το διάλυμα Δ₁ και

V₃ l από το διάλυμα Δ₃

Ποσότητες moles :

n_{NH₃} = 0,1·V₁

n_{HCl} = 0,2·V₂

(mol)	NH ₃ + HCl → NH ₄ Cl	
αρχ	0,1·V ₁	0,2·V ₃
αντ	Για να μείνει ρυθμ. δ/μα θα πρέπει στο τελικό διάλυμα να υπάρξει το ζεύγος NH ₃ -NH ₄ Cl σε παραπλήσιες συγκεντρώσεις. Για να συμβεί αυτό θα πρέπει να περισσέψει NH ₃ ως αντιδρών. Άρα καταναλώνεται πλήρως το HCl	
	0,2·V ₃	0,2·V ₃
Παρ	-	0,2·V ₃
Μέν	(0,1·V ₁ - 0,2·V ₃) -	0,2·V ₃

... για το ylikonet.gr και το chem4exams.blogspot.gr

Αντώνης Απαρτζόπουλος

Χημικός

**Μέγιστος όγκος
ρυθμιστικού διαλύματος**

$$K_{b(\text{NH}_3)} = \frac{[\text{NH}_4^{+1}][\text{OH}^{-1}]_{\text{ολ}}}{[\text{NH}_3]} \Rightarrow$$

$$10^{-5} = \frac{C_2 \cdot 10^{-5} (C_1 - x \approx C_1)}{C_1 - x} \Rightarrow 10^{-5} = \frac{C_2 \cdot 10^{-5}}{C_1}$$

$$\Rightarrow C_1 = C_2$$

$$\stackrel{(1)}{\Rightarrow} \frac{0,1 \cdot V_1}{V_1 + V_2} = \frac{0,2 \cdot V_2}{V_1 + V_2}$$

$$\Rightarrow V_1 = 2 \cdot V_2 \quad (2)$$

Για να προκύψει ο μέγιστος όγκος του τελικού διαλύματος από την ανάμιξη των Δ_1 και Δ_2 , θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί τουλάχιστον ένα διάλυμα εξ' ολοκλήρου.

Εάν χρησιμοποιηθεί πλήρως το Δ_1 :

$$V_1 = 400 \text{ ml} \stackrel{(2)}{\Rightarrow} V_2 = \frac{V_1}{2} = \frac{400}{2} = 200 \text{ ml}$$

άρα $V_{\text{max}} = 400 + 200 = 600 \text{ ml}$

Εάν χρησιμοποιηθεί πλήρως το Δ_2 :

$$V_2 = 300 \text{ ml} \stackrel{(2)}{\Rightarrow} V_1 = 2 \cdot V_2$$

$$V_1 = 2 \cdot 300 = 600 \text{ ml}$$

Δεν διαθέτουμε τον απαραίτητο όγκο διαλύματος Δ_1 για να χρησιμοποιηθεί πλήρως το Δ_2 .
Άρα $V_{\text{max}} = 600 \text{ ml}$

Νέες συγκεντρώσεις:

$$\left. \begin{aligned} C_{\text{NH}_3} &= \frac{0,1 \cdot V_1 - 0,2 \cdot V_3}{V_1 + V_3} = C_1 \\ C_{\text{NH}_4\text{Cl}} &= \frac{0,2 \cdot V_3}{V_1 + V_3} = C_2 \end{aligned} \right\} (1)$$

(M)	$\text{NH}_3 + \text{H}_2\text{O} \rightleftharpoons \text{NH}_4^+ + \text{OH}^-$		
αρχ	C_1		
μεν	$C_1 - x$	x	x

(M)	$\text{NH}_4\text{Cl} \rightarrow \text{NH}_4^{+1} + \text{Cl}^{-1}$		
αρχ	C_2		
μεν	-	C_2	C_2

$[\text{NH}_4^+]_{\text{ολ}} = x + C_2 \approx C_2$ (ρυθμιστικό δ/μα)
 $\text{pH} = 9 \Rightarrow \text{pOH} = 5 \Rightarrow [\text{OH}^{-1}]_{\text{ολ}} = x = 10^{-5}$

$$K_{b(\text{NH}_3)} = \frac{[\text{NH}_4^{+1}][\text{OH}^{-1}]_{\text{ολ}}}{[\text{NH}_3]} \Rightarrow$$

$$10^{-5} = \frac{C_2 \cdot 10^{-5} (C_1 - x \approx C_1)}{C_1 - x} \Rightarrow 10^{-5} = \frac{C_2 \cdot 10^{-5}}{C_1}$$

$$\Rightarrow C_1 = C_2$$

$$\stackrel{(1)}{\Rightarrow} \frac{0,1 \cdot V_1 - 0,2 \cdot V_3}{V_1 + V_3} = \frac{0,2 \cdot V_3}{V_1 + V_3}$$

$$\Rightarrow V_1 = 4 \cdot V_3 \quad (2)$$

Εάν χρησιμοποιηθεί πλήρως το Δ_1 :

$$V_1 = 400 \text{ ml} \stackrel{(2)}{\Rightarrow} V_3 = \frac{V_1}{4} = \frac{400}{4} = 100 \text{ ml}$$

άρα $V_{\text{max}} = 400 + 100 = 500 \text{ ml}$

Εάν χρησιμοποιηθεί πλήρως το Δ_2 :

$$V_3 = 300 \text{ ml} \stackrel{(2)}{\Rightarrow} V_1 = 4 \cdot V_3$$

$$V_1 = 4 \cdot 300 = 1200 \text{ ml}$$

Δεν διαθέτουμε τον απαραίτητο όγκο διαλύματος Δ_1 για να χρησιμοποιηθεί πλήρως το Δ_2 .
 Άρα $V_{\text{max}} = 500 \text{ ml}$

(είναι δυνατόν οι δύο περιπτώσεις πλήρους χρησιμοποίησης των διαλυμάτων να είναι ταυτόχρονα αποδεκτές... Τότε θα δίνουν ίδια απάντηση)

... για το ylikonet.gr και το chem4exams.blogspot.gr

Αντώνης Παπατζόπουλος

Χημικός